

การออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์สำหรับวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ สับประตูกุ้ง จังหวัดภูเก็ต¹

ฤทธรมรณ ปลัดสงคราม

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ต 83000

อีเมล: ruethamrong@pkru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับประตูกุ้ง 2) เพื่อออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์สับประตูกุ้ง และ 3) เพื่อประเมินการรับรู้และความพึงพอใจของผู้ผลิต กลุ่มผู้บริโภค และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ ที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับประตูกุ้ง ที่ผู้วิจัยออกแบบขึ้นใหม่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ร่วมกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และแบบสอบถาม ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า ผลสัดสับประตูกุ้งที่ยังไม่มีบรรจุภัณฑ์เพื่อจัดจำหน่ายที่เหมาะสม จึงได้ดำเนินการออกแบบบรรจุภัณฑ์ โครงสร้างเป็นกระดาษลูกฟูกลอน E มีแกนกลาง กระดาษลูกฟูกลอน C บรรจุภัณฑ์เจาะรูทรงกลมจำนวน 14 ช่องเล็กๆ ที่มีขนาดต่างกัน เพื่อชะลอการสุกของผลสับประตูกุ้ง การบรรจุเก็บตัวกุ้ง และก้านสับประตูกุ้งไว้ มีหูหิ้ว ขนาดบรรจุ 2 ผล น้ำหนักบรรจุ 3 กิโลกรัม

แนวคิดในการออกแบบลวดลายกราฟิกได้มาจากลักษณะโครงสร้างของสับประตูกุ้ง ซึ่งเป็นพืชได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) มีความเป็นเอกลักษณ์

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่องการออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา ผลิตภัณฑ์สับประตูกุ้ง จังหวัดภูเก็ต ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากหน่วยงานสำนักงานเกษตรจังหวัดภูเก็ต

ของจังหวัดภูเก็ต โดยนำลวดลายนี้มาออกแบบใหม่ให้เป็นพื้นหลังของบรรจุภัณฑ์ มาผสมผสานกับแผนที่จังหวัดภูเก็ต ระบุพื้นที่ปลูกสับปะรดภูเก็ต แสดงถึงเอกลักษณ์ของจังหวัดภูเก็ต โดยออกแบบให้ดูทันสมัยและบ่งบอกความเป็นตัวตนของจังหวัดภูเก็ต การใช้สีสีน พื้นหลังและตัวอักษรต้องการสื่อถึงผลิตภัณฑ์ ผลการประเมินการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) (S.D = 0.68) และผลของการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) (S.D = 0.74) งานวิจัยครั้งต่อไปควรมีการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ใหม่ ให้มีรูปทรงที่มีอัตลักษณ์ของจังหวัดภูเก็ต ร่วมกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์ สามารถวัดค่าความสุข ของสับปะรดได้ และให้มีความสะดวกต่อการใช้งานมากขึ้น

คำสำคัญ: การออกแบบบรรจุภัณฑ์, สับปะรดภูเก็ต, อัตลักษณ์ภูเก็ต, กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

Design of Identity on the Packages for the Community Enterprise of Phuket Pineapple Products of Thalang District, Phuket Province

Ruethamrong Paladsongkram

Faculty of Science and Technology, Phuket Rajabhat University,

Phuket 83000, Thailand

e-mail: ruethamrong@pkru.ac.th

Abstract

The propose of the research is 1) to study the problems and needs in packaging design of Phuket pineapple products, 2) to design identity on packaging of Phuket pineapple products, and 3) to assess the perception and satisfaction of the manufacturers, consumers and packaging experts on the Phuket pineapple packaging that the researchers designed by 100 samples, with the tools used in the research. such as unstructured interviews and questionnaires to analyze percentage, mean and standard deviation. The results show that fresh pineapple in Phuket has no packaging for distribution. Therefore, we have designed the packaging with corrugated cardboard structure E that has core, corrugated cardboard structure C that has spheres 14 different sizes to control the maturation of pineapple. Head and stem of pineapple packed up for 2 pineapples and weight 3 kg.

The concept of graphic design is derived from the structure of the Phuket Pineapple, a plant that has been recognized as a unique geographical indication (GI) in Phuket. This pattern is redesigned as the background of the packaging and combined with Phuket map and identified Phuket Pineapple

Growing Area, using colors, backgrounds and letters to convey the product. The results of the assessment of the target group were at a high level ($\bar{X} = 4.25$) (S.D.= 0.68). The results of the satisfaction assessment of the target group were at a high level ($\bar{X} = 4.15$) (S.D.= 0.74). The further research should be to design a new packaging design that has the identity of Phuket with packaging design that can measure the ripeness value of pineapple and make it more convenient to use.

Keywords: Packaging design, Phuket pineapple, Phuket identity, Community enterprise

บทนำ

ภูเก็ตเป็นแหล่งปลูกสับประรดที่มีชื่อเสียงมานาน เนื่องจากสับประรดที่ปลูกในภูเก็ตมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว คือ เนื้อจะหวานกรอบ กลิ่นหอม มีเยื่อใยน้อย จึงเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคมาก ความมีชื่อเสียงนี้ทำให้คนทั่วไปเรียก สับประรดที่มาจากจังหวัดภูเก็ตว่า สับประรดภูเก็ต ตามชื่อแหล่งปลูก การปลูกสับประรดบนเกาะภูเก็ตสามารถปลูกได้ตลอดปี โดยเกษตรกรนิยมปลูกแซมในสวนยางพาราตั้งแต่เริ่มปลูกจนกระทั่ง ต้นยางอายุได้ 3 ปี ทำให้มีรายได้ก่อนที่จะได้รับผลผลิตจากยางพารา

สับประรดภูเก็ตจัดเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดภูเก็ต ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2552 เป็นสับประรดที่อยู่ในกลุ่มสายพันธุ์ควีน (Queen) ซึ่งปลูกในอำเภอ เมืองภูเก็ต อำเภอกะทู้ และอำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต พบการปลูกมากที่สุดในพื้นที่อำเภอถลาง ลักษณะทางกายภาพ ใบมีสีเขียวอ่อนมีแถบสีแดงบริเวณกลางใบ ขอบใบเรียบมีหนามสีแดงตลอดความยาวของใบผลรูปทรงกระบอกขนาดกลาง มีน้ำหนักตั้งแต่ 0.9 – 1.6 กิโลกรัม ตัวจุกมีลักษณะตรงหรือเอียงด้านใดด้านหนึ่ง ความยาวของจุกโดยเฉลี่ย 1/3 – 3/4 ของความยาวผลตามผล ตาลึก เนื้อมีสีเหลืองเข้ม สม่ำเสมอ กลิ่นหอม เยื่อใยน้อย รสชาติหวานกรอบ แก่นผลมีความกรอบมากรับประทานได้ ลักษณะทางเคมี ปริมาณกรดโดยรวมเฉลี่ยร้อยละ 0.6 และมีความหวานอยู่ระหว่าง 17 - 20° brix (Department of Intellectual Property, 2009)

วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรร้อยละ 70.0 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 52.4 ปี มีขนาดครัวเรือน 3 - 4 คน นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 80.0 มีสถานภาพสมรสร้อยละ 80.0 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 33.3 โดยเกษตรกรประกอบอาชีพปลูกสับประรดเป็นอาชีพหลักร้อยละ 60.0 และปลูกสับประรดเป็นอาชีพรองร้อยละ 52.2 เกษตรกรมีรายได้รวมครัวเรือนเฉลี่ย 564,800.00 บาท/ปี (Chukeaw, 2016) ผู้วิจัยลงพื้นที่สำรวจ พบว่า สับประรดภูเก็ตนิยมขายเป็นผลสด 3 - 4 ผล 100 บาท บรรจุถุงแก้ว โครงสร้างของบรรจุภัณฑ์ไม่สามารถป้องกันผลสับประรดสด หรือยืดอายุได้ ขาดกราฟิกที่สวยงามดึงดูดใจผู้บริโภค และขาดเอกลักษณ์เฉพาะบนบรรจุภัณฑ์ ไม่มีข้อมูลผลิตภัณฑ์ ไม่มี ความแตกต่างจากสับประรดทั่วไปที่วางขายตามท้องตลาด จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจเล็งเห็นปัญหาและต้องการยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์จังหวัดภูเก็ต โดยมีเกษตรกรจังหวัด

ภูเก็ตเป็นหน่วยงานสนับสนุน และจัดทำโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2560 เพื่อยกระดับคุณภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ กิจกรรมการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ จากการศึกษาความต้องการวิสาหกิจชุมชนเบื้องต้น โดยสัมภาษณ์ คุณชาติ ลิตบุศย์ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์ และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดภูเก็ต คุณวิชัย แซ่ตัน ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสับปะรดภูเก็ต และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดภูเก็ตในเขตพื้นที่ อำเภอถลาง จำนวน 7 ราย พบว่า เกษตรกรทั้งหมดประสงค์ต้องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต เพื่อจะนำไปเป็นของฝาก มีน้ำหนักเหมาะสมสำหรับการเดินทาง โดยผู้วิจัยเลือกออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ใหม่ที่เป็นกล่องลูกฟูกให้สะดวกต่อการนำไปเป็นของฝาก นำพาสะดวก ตลอดจนออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์ให้รับรู้ถึงวัฒนธรรม โดยการเชื่อมโยงอัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อนำมาสร้างเป็นภาพลักษณ์ที่โดดเด่นและแตกต่างอย่างลงตัวให้กับผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต เพื่อแสดงตัวตนของสินค้าในรูปแบบที่มีเอกลักษณ์พื้นถิ่นที่แตกต่าง และแสดงแหล่งที่มา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ตเพื่อออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์ ของผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต และเพื่อประเมินการรับรู้และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต โดยมุ่งเน้นที่จะออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย นักท่องเที่ยว กลุ่มผู้บริโภคทั่วไป ที่ชอบรับประทานสับปะรด ให้มีความทันสมัย ใช้สะดวกต่อการเดินทาง แสดงถึงตัวตนของจังหวัด และสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ โดยนำเสนอภาพประกอบของลักษณะเด่นของสับปะรดภูเก็ต และแหล่งที่มาผสมผสานอย่างลงตัวกับลวดลายพื้นถิ่นจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์และเป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยยกระดับมาตรฐานงานออกแบบบรรจุภัณฑ์ของไทยให้เป็นที่ยอมรับของตลาดในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนเป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการผลักดันยกระดับคุณภาพสินค้าทางการเกษตรซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0

การทบทวนวรรณกรรม

Srihirun (2017) ศึกษาการออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา ผลิตภัณฑ์ดูแลเส้นผมสมุนไพรไทย บ้านนาชุม จังหวัดพิษณุโลก โดยผู้วิจัยได้สนใจออกแบบบรรจุภัณฑ์แชมพูและครีมนวดผมสมุนไพรเพื่อจัดจำหน่ายที่เหมาะสม โดยการดำเนินการออกแบบบรรจุภัณฑ์ โดยโครงสร้างเป็นขวดพลาสติกใส ทำจากวัสดุพอลิเอทิลีนเทเรพทาเลต ฝาปิดเป็นแบบหัวปั๊ม ขนาดบรรจุ 250 มิลลิลิตร แนวคิดในการออกแบบลวดลายกราฟิกได้มาจากผ้าทอลายดอกปิบ ซึ่งเป็นผ้าทอพื้นเมืองจังหวัดพิษณุโลก โดยนำลวดลายนี้มาออกแบบใหม่ให้เป็นพื้นหลังของฉลาก และใช้ดอกปิบซึ่งเป็นดอกไม้ของต้นไม้ประจำจังหวัดพิษณุโลกมาผสมผสานกับภาพประกอบที่แสดงถึงส่วนผสมหลักของสมุนไพรที่อยู่ในแชมพูและครีมนวดผม โดยออกแบบให้ดูทันสมัยและบ่งบอกความเป็นตัวตนของจังหวัดพิษณุโลก

Kiguchi (2017) ศึกษาการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปสับประรดนางแล : กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับประรด และสมุนไพรราชคำ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย การออกแบบบรรจุภัณฑ์ข้าวเกรียบสับประรด บรรจุภัณฑ์สับประรดผสมขิงกวน และบรรจุภัณฑ์ขิงผง โดยใช้แนวคิดจากสับประรด ผู้ออกแบบได้คัดเลือกรูปร่างและรูปทรงของผลสับประรด เพื่อใช้เป็นรูปลักษณ์ของบรรจุภัณฑ์ รวมถึงการใช้สีของสับประรดมาออกแบบเป็นลวดลายกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ข้าวเกรียบสับประรดและบรรจุภัณฑ์สับประรดผสมขิงกวน ส่วนบรรจุภัณฑ์ขิงผง ใช้สีของขิงและนำส่วนประกอบต่างๆ ของต้นขิงมาออกแบบเป็นลวดลายกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ การออกแบบสัญลักษณ์ใช้รูปร่างสับประรดและไม้ซาง เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์

Wiriyavit (2016) ศึกษาการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และสื่อประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพร กรณีศึกษา : วิสาหกิจชุมชนปาริชาติ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยการมีส่วนร่วมของผู้วิจัย วิสาหกิจชุมชนปาริชาติ และผู้บริโภค และเพื่อประเมินผลบรรจุภัณฑ์และสื่อประชาสัมพันธ์จากแบบสอบถามจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ฉลาก และ สื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อให้มีความสวยงาม ทันสมัย ทำให้มีจุดดึงดูดความสนใจลูกค้าเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ สับปะรดภูเก็ต
- 2) เพื่อออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ สับปะรดภูเก็ต
- 3) เพื่อประเมินการรับรู้และความพึงพอใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน สับปะรดภูเก็ต กลุ่มผู้บริโภค และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ สับปะรดภูเก็ต

กรอบแนวความคิดและกระบวนการสร้างสรรค์

การออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์สำหรับวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ สับปะรดภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ได้นำรูปร่างของ สับปะรดภูเก็ต มาเป็นแนวความคิดในการออกแบบสัญลักษณ์ (Logo) โดยสัญลักษณ์เลือกใช้โทนสีจากผล สับปะรด และใน ส่วนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ได้เลือกใช้สีทอง และสีเขียว และเอกลักษณ์ของ สับปะรดภูเก็ต มาเป็นแนวคิดในการออกแบบ และวิธีดำเนินการการศึกษารายละเอียดของการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ สับปะรดภูเก็ต : กรณีศึกษา ผลิตภัณฑ์ สับปะรดภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเอกลักษณ์ และความต้องการเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน สับปะรดภูเก็ต เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ สับปะรดภูเก็ต โดยการค้นคว้า และศึกษาความต้องการด้านรูปแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ สับปะรดภูเก็ต

วิธีดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน สับปะรดภูเก็ต อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ผู้บริโภคที่สนใจในผลิตภัณฑ์ สับปะรดภูเก็ต นักท่องเที่ยวในเขตจังหวัดภูเก็ตและพื้นที่ใกล้เคียง และผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ในภาครัฐ

การออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์สำหรับวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนรวม 100 ท่าน ได้แก่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสับปะรดภูเก็ต จำนวน 3 ท่าน ผู้บริโภคในเขตจังหวัดภูเก็ตและพื้นที่ใกล้เคียง จำนวน 94 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ภาครัฐ จำนวน 3 ท่าน การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์การเลือกกลุ่มผู้บริโภคและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นและตอบแบบสอบถาม โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติดังนี้ กลุ่มผู้บริโภคเป็นนักท่องเที่ยวทุกเพศ ทุกวัยที่เคยซื้อหรือเคยบริโภคผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ตมาก่อน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญทางด้านงานออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์ ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต

1. แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ใช้เพื่อสัมภาษณ์ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสับปะรดภูเก็ต เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต แสดงดังภาพที่ 1 ตัวอย่างคำถามแบบไม่มีโครงสร้าง เช่น 1) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต 2) ท่านต้องการบรรจุภัณฑ์ที่มีลักษณะอย่างไร เพราะอะไร 3) ท่านคิดว่าบรรจุภัณฑ์จะช่วยยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ตได้หรือไม่อย่างไร

ภาพที่ 1 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการ การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต

2. แบบสอบถามแบบชนิดเลือกตอบ (Check list) ใช้เพื่อสอบถามปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต จากนั้นวิเคราะห์ผลและบันทึกข้อมูลในการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับการจัดจำหน่าย ตัวอย่างคำถามแบบชนิดเลือกตอบ เช่น ท่านต้องการภาพอะไรปรากฏบนบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต ที่สามารถสื่อถึงอัตลักษณ์ของจังหวัดภูเก็ต () ผลสับปะรดภูเก็ต () แผนที่แหล่งปลูกสับปะรดภูเก็ต () แหลมพรหมเทพ () วัดฉลอง () ชายหาดป่าตอง เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ตแบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปทรงบรรจุภัณฑ์สับปะรดภูเก็ตประกอบด้วยโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ และลวดลายกราฟิกที่แสดงถึงอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์เกี่ยวกับรูปทรงของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ และลวดลายกราฟิกที่แสดงถึงอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อประเมินการรับรู้และความพึงพอใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสับปะรดภูเก็ต กลุ่มผู้บริโภค และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต ที่ผู้วิจัยออกแบบ

การประเมินการรับรู้และความพึงพอใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสับปะรดภูเก็ต กลุ่มผู้บริโภค และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต ผู้วิจัยออกแบบและพัฒนาต้นแบบโครงสร้างพร้อมกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินการรับรู้และความพึงพอใจของผู้ผลิต กลุ่มผู้บริโภค และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต ที่ผู้วิจัยออกแบบและพัฒนา และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นในขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสับปะรดภูเก็ต และทำการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มผู้บริโภคเพื่อประเมินปัญหาและความต้องการก่อนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ในขั้นตอนที่ 2 ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต ที่ผู้วิจัยออกแบบและพัฒนา และในขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินการรับรู้และความพึงพอใจของผู้ผลิตกลุ่มผู้บริโภค และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต ที่ผู้วิจัยออกแบบออกแบบและพัฒนาใหม่ โดยทั้งหมดผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนการศึกษาวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการสำหรับเป็นแนวทางในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต ผู้วิจัยนำข้อมูลจากเนื้อหาของการสัมภาษณ์มาแปรผลโดยการบรรยายและนำเสนอในรูปแบบความเรียง จากนั้นนำแบบสอบถามที่สำรวจแล้วมาวิเคราะห์เป็นคำร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อรูปแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์และลวดลายกราฟิกที่แสดงถึงอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต ที่ผู้วิจัยออกแบบและพัฒนาใหม่ นั้นมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) มาสรุปวิเคราะห์ผลข้อมูลและแปรผลโดยการบรรยายและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อประเมินการรับรู้และความพึงพอใจของผู้ผลิต กลุ่มผู้บริโภค และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ตที่ผู้วิจัยออกแบบและพัฒนา ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อประเมินการรับรู้และความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ตมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) มาสรุปวิเคราะห์ผลข้อมูลและแปรผลโดยการบรรยายและนำเสนอในรูปแบบความเรียงโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบจากระดับตาม

ความต้องการ ซึ่งใช้เกณฑ์ระดับ 5 คือ มากที่สุด มาก ปานกลางน้อย และน้อยที่สุด ใช้การแปลความหมายของค่าคะแนนค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เกณฑ์ในการวิเคราะห์พิจารณาช่วงของค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแบบสอบถามแบบลิเคิร์ทสเกลเป็น ดังนี้ (Weigel & Newman, 1976)

- 4.50 - 5.00 หมายความว่า มีระดับการรับรู้และความพึงพอใจมากที่สุด
- 3.50 - 4.49 หมายความว่า มีระดับการรับรู้และความพึงพอใจมาก
- 2.50 - 3.49 หมายความว่า มีระดับการรับรู้และความพึงพอใจปานกลาง
- 1.50 - 2.49 หมายความว่า มีระดับการรับรู้และความพึงพอใจน้อย
- 1.00 - 1.49 หมายความว่า มีระดับการรับรู้และความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาปัญหา และความต้องการการออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์สำหรับวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สับประรดภูเก็ต จังหวัดภูเก็ตโดยสัมภาษณ์ คุณชาติ สิตบุศย์ หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์ และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดภูเก็ต คุณวิชัย แซ่ตัน ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสับประรดภูเก็ต คุณจิรายุ กีประเสริฐพงศ์ รองประธานผู้ปลูกสับประรดภูเก็ต และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสับประรดภูเก็ตในเขตพื้นที่ อำเภอถลาง พบว่า เกษตรกรทั้งหมดมีความต้องการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สับประรดผลสด จังหวัดภูเก็ต เพื่อจะนำไปเป็นของฝาก มีน้ำหนักเหมาะสมสำหรับการเดินทาง เนื่องจากผลิตภัณฑ์ผลสับประรดผลสดเดิม วางจำหน่ายเป็นริมถนน อำเภอถลาง ผลสด 3 - 4 ผล 100 บาท มีป้าย ติดไว้ที่กองสับประรด บรรจุภัณฑ์มีลักษณะเป็นถุงแก้วใส มีหูหิ้ว ซึ่งโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ไม่สามารถป้องกันการตีบแหว่งของผลสับประรดสดได้ หรือยืดอายุได้ ขาดกราฟิกที่สวยงามดึงดูดใจผู้บริโภค และขาดเอกลักษณ์เฉพาะบนบรรจุภัณฑ์ ไม่มีข้อมูลผลิตภัณฑ์ ทำให้ไม่มีความแตกต่างจากสับประรดทั่วไปที่วางขายตามท้องตลาด และพื้นที่ใกล้เคียง แสดงดังภาพที่ 2 และจากการสอบถามผู้บริโภคสนใจเลือกซื้อสับประรดภูเก็ตผลสด พบว่า ผู้บริโภคเองไม่มั่นใจในตัวผลิตภัณฑ์ว่าเป็นสับประรดภูเก็ตแท้ๆ หรือไม่ เนื่องจากไม่สามารถบ่งบอกตัวตนของสับประรด จังหวัดภูเก็ต สับประรดจากจังหวัดพังงา จังหวัดกระบี่ หรือใกล้เคียงเป็นได้

การออกแบบอัตลักษณ์บรรจุภัณฑ์สำหรับวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สับประรดภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

ภาพที่ 2 การจัดวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์สับประรดผลสด และบรรจุภัณฑ์เดิม

เนื่องจากลักษณะผลสดมีความคล้าย หรือเหมือนกัน สับประรดภูเก็ตซึ่งได้รับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แล้วนั้น ควรสร้างอัตลักษณ์ให้มีความเข้าใจ สามารถเข้าถึงแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์ และความแตกต่างต่างได้ เมื่อซื้อไปฝากสามารถมั่นใจในมาตรฐานคุณภาพสินค้า ทั้งนี้ กลุ่มเกษตรกรวิสาหกิจสับประรดภูเก็ต และเกษตรกรจังหวัดภูเก็ตซึ่งเป็นหน่วยงานสนับสนุน มีความต้องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สับประรดภูเก็ตผลสด เพื่อเป็นของฝากที่ภาคภูมิใจ สะดวกต่อการใช้งาน และสามารถยืดอายุสินค้าให้เก็บได้นานขึ้น ขนาดบรรจุ 2 ผลสด และน้ำหนักบรรจุ 3 กิโลกรัม ยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และประชาสัมพันธ์พืชเศรษฐกิจสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) จังหวัดภูเก็ต มีบรรจุภัณฑ์เอกลักษณ์เฉพาะตัว ตลอดจนกราฟิกให้ดูมีความทันสมัย และสามารถดึงดูดความสนใจผู้บริโภคได้ รับรู้ถึงการเชื่อมโยงอัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อนำมาสร้างเป็นภาพลักษณ์ที่โดดเด่นและแตกต่าง

อย่างลงตัวให้กับผลิตภัณฑ์สับประตูกุ้ง เพื่อแสดงตัวตนของสินค้าในรูปแบบที่มีเอกลักษณ์
 พื้นถิ่นที่แตกต่าง และแสดงแหล่งที่มาสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Panusaumpon &
 Leelasuwat, 2012) เรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยว
 จังหวัดนครปฐม ซึ่งผู้บริโภครมีความพอใจในรูปแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ทั้งด้านความสวยงาม
 และประโยชน์ใช้สอยสามารถสื่อถึงเอกลักษณ์ของสินค้าจังหวัดนครปฐม ยืดอายุสินค้า
 ให้เก็บได้นานขึ้น ป้องกันการชำรุดเสียหาย สะดวกต่อการใช้งาน สร้างความมั่นใจ
 ในมาตรฐานคุณภาพสินค้า บรรจุภัณฑ์ มีความสวยงามเหมาะสมจะซื้อเป็นของฝาก
 ในขณะที่เดียวกันสามารถเผยแพร่ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดนครปฐมได้เป็นอย่างดี
 เท่ากับเป็นการส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว
 จังหวัดนครปฐม

ผลจากการสำรวจกลุ่มผู้บริโภค เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบอัตลักษณ์
 บนบรรจุภัณฑ์สับประตูกุ้ง พบว่า ภาพที่ต้องการเห็นปรากฏบนบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์
 สับประตูกุ้ง คือ ผลสับประตูกุ้งที่เป็นภาพวาดหรือภาพเขียน สามารถสื่อสาร
 ถึงผลิตภัณฑ์ได้ชัดเจนที่สุด ลำดับสอง คือ แผนแสดงแหล่งที่ปลูกสับประตูกุ้งเพื่อสร้าง
 ความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (Kiguchi, 2017) ที่ได้ทำการวิจัย
 การออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปสับประตุนางแล : กรณีศึกษา
 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสับประตและสมุนไพรชางคำ ตำบลนางแล อำเภอเมือง
 จังหวัดเชียงราย พบว่า การใช้แนวคิดจากสับประต นำรูปร่างและรูปทรงของผลสับประต
 ออกแบบเพื่อใช้เป็นรูปลักษณะของบรรจุภัณฑ์รวมถึงการใช้สีของสับประตมาออกแบบ
 เป็นลวดลายกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ข้าวเกรียบสับประตและบรรจุภัณฑ์สับประตผสมชิงกวน
 ส่วนบรรจุภัณฑ์ชิงผง ใช้สีของชิงและนำส่วนประกอบต่างๆ ของต้นชิงมาออกแบบ
 เป็นลวดลายกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ การออกแบบสัญลักษณ์ใช้รูปร่างสับประตและไฟชาง
 เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบ
 บรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปสับประตุนางแล

ขั้นตอนที่ 2 สรุปผลการออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์
 สับประตูกุ้ง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) รูปแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
 ที่มีต่อรูปทรงบรรจุภัณฑ์สับประตูกุ้ง รูปแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ เลือกใช้วัสดุกระดาษ

การออกแบบอัตลักษณ์บรรจุภัณฑ์สำหรับวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สับประรดภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

ลูกฟูกลอน E เนื่องจากลอน E มีจำนวนลอนต่อความยาวฟุตอยู่ที่ 94 ลอน ซึ่งทำให้กระดาษลูกฟูกลอน E มีความต้านทานแรงกระแทกสูงมาก และมีพื้นผิวที่เรียบดี สามารถทำได้ทั้งได้ง่าย พิมพ์ลวดลายกราฟิกได้สวยงาม และสามารถปกป้องสินค้าได้ดี จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ รูปแบบที่ 2 อยู่ในระดับที่มากที่สุด ($\bar{X} = 4.05$) ($S.D = 0.55$) โดยรูปแบบเป็นกล่องลูกฟูกลอน E ได้ดี ขนาดกล่อง $23.5 \times 11.5 \times 35$ เซนติเมตร แกนกลางกระดาษลูกฟูกลอน C และบรรจุสารดูดซับเอทิลีน 2) รูปแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ ที่แสดงถึงอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์ จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับที่มากที่สุด ($\bar{X} = 4.15$) ($S.D = 0.40$) ภาพที่ต้องการ ปรากฏบนบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับประรดภูเก็ต ที่สามารถสื่อถึงอัตลักษณ์ของจังหวัดภูเก็ต มากที่สุดคือ ผลสับประรดภูเก็ต และแผนที่แหล่งปลูกสับประรดภูเก็ต และควรมี QR code เพื่อบ่งชี้ส่วนผู้ผลิตสับประรดภูเก็ต แสดงดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ต้นแบบบรรจุภัณฑ์สับประรดภูเก็ตผลสด ขนาดบรรจุ 2 ผล น้ำหนักสุทธิ 3 กิโลกรัม

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินการรับรู้และความพึงพอใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสับปะรดภูเก็ต กลุ่มผู้บริโภค และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ตผลสด ผลการประเมินการรับรู้ต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ตผลสด แสดงดังตารางที่ 1 เมื่อพิจารณารายละเอียดรายด้านสำหรับการประเมินด้านการรับรู้ พบว่า 1) บรรจุภัณฑ์ที่บ่งบอกถึงที่มาและเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) ($S.D=0.65$) 2) การสื่อความหมายจากกราฟิกให้รับรู้ถึงตัวผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) ($S.D=0.64$) 3) การรับรู้ได้ว่าการใช้งานของผลิตภัณฑ์ใช้งานแบบใดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) ($S.D=0.73$) และ 4) การรับรู้ของการใช้สี เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) ($S.D = 0.71$) โดยภาพรวมด้านการรับรู้ต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์สับปะรดภูเก็ตผลสด มีความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) ($S.D = 0.68$) ซึ่งสอดคล้องกับ (Paklamgeak, 2015) ที่กล่าวว่าการสื่อความหมายอย่างสร้างสรรค์ความคิด การนำองค์ประกอบของรูปภาพ ลวดลาย สัญลักษณ์ ตัวอักษร สี และรูปทรงพิเศษมาสร้างภาพลักษณ์ภายนอกบรรจุภัณฑ์ และ ปุ่น คงเจริญเกียรติ (Kongcharoen, 1998) กล่าวว่า กราฟิกต้องสะท้อนถึงเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น สามารถสื่อสารแก่ผู้บริโภค และนักท่องเที่ยว ตลอดจนการให้รายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์ที่สื่อความหมายถึงตัวผลิตภัณฑ์ภายในการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์มีลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ภายใน ภาพประกอบ ตัวอักษร เครื่องหมายมาตรฐาน และสัญลักษณ์ต่างๆ

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินการรับรู้ต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับประรดภูเก็ต

รายการประเมิน	n = 100		ระดับความพอใจ
	\bar{X}	S.D	
ด้านการรับรู้			
1. บรรจุภัณฑ์ที่บอกถึงที่มา และเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์	4.37	0.65	มาก
2. การสื่อความหมายจากกราฟิกให้รับรู้ถึงตัวผลิตภัณฑ์	4.22	0.64	มาก
3. การรับรู้ได้ว่าการใช้งานของผลิตภัณฑ์ใช้งานแบบใด	4.57	0.73	มากที่สุด
4. การรับรู้ของการใช้สีในการแทนตัวผลิตภัณฑ์	3.84	0.71	มาก
ผลรวมด้านการรับรู้	4.25	0.68	มาก

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับประรดภูเก็ต แสดงดังตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจด้านการใช้งานของบรรจุภัณฑ์ จากผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสับประรดภูเก็ต ผู้บริโภค และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ที่มีความพึงพอใจโดยรวมต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับประรดภูเก็ต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) (S.D = 0.75) โดยมีผลรายละเอียดประเด็นในการประเมินดังนี้ 1) ความสะดวกต่อการบรรจุผลิตภัณฑ์สับประรดผลสด ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) (S.D = 0.79) 2) สามารถป้องกัน และคุ้มครองผลิตภัณฑ์สับประรดผลสดได้ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) (S.D = 0.64) 3) โครงสร้าง และขนาดเหมาะสมกับการใช้งาน ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) (S.D = 0.73) และความสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายขนส่ง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) (S.D = 0.75) ซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ (Paklamegak, 2015) คือการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ คือ การกำหนดแบบของบรรจุภัณฑ์ที่เกี่ยวกับวัสดุ รูปแบบ รูปทรง มิติ ขนาด สมบัติ วิธีการบรรจุ การเปิด และการปิด ตลอดจนมีสมบัติในการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ได้

เมื่อพิจารณาความพึงพอใจด้านการตลาดและความสวยงาม จากผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสับประรดภูเก็ต ผู้บริโภค และผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ โดยรวม พบว่าความพึงพอใจโดยรวมต่อด้านการตลาดและความสวยงาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$)

(S.D = 0.73) โดยมีผลรายละเอียดประเด็นใน การประเมินดังนี้ 1) กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์สามารถสื่อสารข้อมูลให้ผู้บริโภคทราบถึงตัวผลิตภัณฑ์ได้อย่างชัดเจน ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) (S.D = 75) 2) กราฟิกสามารถสร้างแรงจูงใจต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) (S.D = 72) และ 3) กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ส่วนส่งเสริมด้านการตลาดให้กว้างขึ้น ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) (S.D = 79) และ 4) การใช้สีเพื่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.39$) (S.D = 68) ซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ (Tongrungrud, 2014) กล่าวว่า กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ เป็นตัวบ่งชี้ให้ผู้บริโภคทราบถึงชนิดของผลิตภัณฑ์และผู้ผลิต สร้างทัศนคติอันดีงามให้กับผลิตภัณฑ์และผู้ผลิต สื่อสารข้อมูล และอธิบายความแก่ผู้บริโภค รักษาเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ สร้างเสน่ห์ให้แก่บรรจุภัณฑ์ที่ทราบทันทีว่าข้างในบรรจุสินค้าอะไรเพิ่มความเด่นเมื่อวางเรียงจำหน่าย และช่วยเพิ่มยอดขาย

การออกแบบอัตลักษณ์บรรจุภัณฑ์สำหรับวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สับประรดภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับประรดภูเก็ต

รายการประเมิน	n = 100		ระดับความพอใจ
	\bar{X}	S.D	
1. ความพึงพอใจด้านการใช้งานของบรรจุภัณฑ์			
1.1 ความสะดวกต่อการบรรจุผลิตภัณฑ์สับประรดผลสด	4.15	0.79	มาก
1.2 สามารถป้องกัน และคุ้มครองผลิตภัณฑ์สับประรดผลสดได้	4.05	0.72	มาก
1.3 โครงสร้าง และขนาดเหมาะสมกับการใช้งาน	4.12	0.73	มาก
1.4 ความสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย ขนส่ง	4.09	0.75	มาก
ผลรวมด้านการใช้งานของบรรจุภัณฑ์	4.10	0.75	มาก
2. ความพึงพอใจด้านการตลาดและความสวยงาม			
2.1 กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์สามารถสื่อสารข้อมูลให้ผู้บริโภคทราบถึงตัวผลิตภัณฑ์ได้อย่างชัดเจน	4.35	0.75	มาก
2.2 กราฟิกสามารถสร้างแรงจูงใจต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า	4.21	0.72	มาก
2.3 กราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ส่วนส่งเสริมด้านการตลาดให้กว้างขึ้น	4.27	0.79	มาก
2.4 การใช้สีเพื่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม	4.15	0.68	มาก
ผลรวมด้านการตลาดและความสวยงาม	4.21	0.73	มาก
รวม	4.15	0.74	มาก

การวิจารณ์และสรุปการวิจัย

สับประรดภูเก็ต ซึ่งเป็นพืชที่ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) มีความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดภูเก็ต ปัจจุบันขาดส่งเสริม การประชาสัมพันธ์ และบรรจุภัณฑ์สามารถป้องกันสินค้าหรือสะดวกในการซื้อเพื่อเป็นของฝาก สำหรับนักท่องเที่ยว และ

ขาดเอกลักษณ์เฉพาะทำให้ตัว ผลิตภัณฑ์ไม่มีความแตกต่างจากสับปะรดท้องถิ่นอื่นๆ ผู้วิจัยจึงออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สับปะรดภูเก็ตผลสด เพื่อแสดงตัวตนของสินค้าในรูปแบบที่มีเอกลักษณ์พื้นถิ่นที่แตกต่าง แสดงแหล่งที่มา และประเมินการรับรู้และความพึงพอใจของผู้ผลิต กลุ่มผู้บริโภค และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สับปะรดภูเก็ต ซึ่งการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาและออกแบบโครงสร้าง เลือกใช้กระดาษลูกฟูกลอน E มีแกนกลาง ทำจากกระดาษลูกฟูกลอน C สามารถป้องกันการกระแทกเสียหายระหว่างขนส่ง บรรจุภัณฑ์เจาะรูทรงกลม จำนวน 14 ช่องเล็กๆ ที่มีขนาดต่างกัน เพื่อชะลอการสุกของผลสับปะรด และเลือกการบรรจุด้วยการตัวจุก และก้านสับปะรดไว้ มีหูหิ้ว ขนาดบรรจุ 2 ผล น้ำหนักบรรจุ 3 กิโลกรัม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Panusaumpon & Leelasuwat, 2012) ศึกษาวิจัยการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม และบรรจุภัณฑ์ฝรั่งสดตราไร้พรทิมป์ บรรจุภัณฑ์เป็นกล่องกระดาษหิ้วถือได้สะดวกพร้อมป้ายฉลากแสดงรายละเอียด ผู้ผลิต ส่วนผลหุ้มด้วยตาข่ายโพลีเอทิลีนและพลาสติกใส ลวดลายกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์นำเอกลักษณ์สับปะรดภูเก็ต ซึ่งเป็นพืชได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) มีความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดภูเก็ต มาผสมผสานกับบริบทพื้นที่ การปลูกสับปะรดภูเก็ตแสดงถึงเอกลักษณ์ของจังหวัดภูเก็ต โดยออกแบบให้ ดูทันสมัยและบ่งบอกความเป็นตัวตนของจังหวัดภูเก็ต การใช้สีส้ม พื้นหลังและตัวอักษรต้องการสื่อถึงผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคมีในรูปแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ทั้งด้านความสวยงาม และประโยชน์ใช้สอยสามารถ สื่อถึงเอกลักษณ์ของสินค้าจังหวัดภูเก็ต ยืดอายุสินค้าให้เก็บได้นานขึ้น ป้องกันการชำรุดเสียหาย สะดวกต่อการใช้งาน สร้างความมั่นใจในมาตรฐานคุณภาพสินค้า บรรจุภัณฑ์เหมาะสมคือเป็นของฝาก ในขณะที่เดียวกันสามารถเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การค้าท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตได้เป็นอย่างดีเท่ากับ เป็นการส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวจังหวัด

จากผลการศึกษาวิจัย ได้ส่งมอบต้นแบบให้สำนักงานเกษตรจังหวัดภูเก็ต พร้อมจัดพิมพ์บรรจุภัณฑ์สำเร็จ จำนวน 5,000 กล่อง และมอบสู่วิวาสหกิจชุมชนจังหวัดภูเก็ต เพิ่มสร้างมูลค่าสินค้าทางการเกษตรต่อไป แสดงดังภาพที่ 4 และภาพที่ 5

การออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์สำหรับวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์สับประรดภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

ภาพที่ 4 การทดลองให้บรรจุภัณฑ์สับประรดภูเก็ตเพื่อยกระดับคุณภาพสินค้าทางการเกษตร และส่งมอบบรรจุภัณฑ์สับประรดภูเก็ตผลสด สู่เกษตรกรจังหวัดภูเก็ต และมอบยังวิสาหกิจชุมชนสับประรดภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

ข้อเสนอแนะ

1. การออกแบบชื่อของเครื่องหมายการค้า ต้องพิจารณาตรวจสอบกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาว่าสามารถจดชื่อนั้นได้หรือไม่ เช่น ชื่อนั้นไปซ้ำกับผู้อื่นหรือไม่ หรือให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจซ้ำอีกครั้ง
2. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สับประรดภูเก็ตผลสด เป็นการนำร่องการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชนของจังหวัดภูเก็ต ซึ่งสินค้าประเภทอื่นๆ สามารถแนวทางการออกแบบไปใช้ เช่น สินค้าประเภทของใช้ของประดับตกแต่ง ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมต่างๆ ที่ผลิตในจังหวัดภูเก็ต อันจะเป็นการเชื่อมโยงสินค้ากับการท่องเที่ยวได้
3. งานวิจัยครั้งต่อไปควรมีการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ใหม่ ให้มีรูปทรงที่มีอัตลักษณ์ของจังหวัดภูเก็ต ร่วมกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องการออกแบบอัตลักษณ์บนบรรจุภัณฑ์สำหรับวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษา ผลิตภัณฑ์สับประรดภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต สามารถดำเนินการจนลุล่วงไปได้ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณ สำนักงานเกษตรจังหวัดภูเก็ต ที่สนับสนุนเงินทุนการศึกษาวิจัย สถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสับประรดภูเก็ต อาจารย์สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ คุณฉัตรชัย ระเบียบธรรม รองศาสตราจารย์ ดร.วรัญญา ศรีเดช และผู้ช่วยศาสตราจารย์อรสา จิริภิญโญ เป็นอย่างสูงที่ให้ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา

ในงานวิจัยครั้งนี้ จนกระทั่งสามารถทำงานวิจัยจนลุล่วงไปได้ด้วยดี

References

- ChuKeaw, N. (2016). *Costs and returns of pineapple rubber plantation of farmers in Thalang District, Phuket Province*. (Master of Economics). Songkhla: Prince of Songkla University.
- Department of Intellectual Property. (2009). *Geographical Indication : GI : No.50100042*. Phuket: Department of Intellectual Property. Ministry of Commerce.
- Kiguchi, M. (2017). *Packaging design for pineapple processing products: A case study of pineapple and pineapple processing enterprises, Chiang Mai*. Proceedings of the 13th Naresuan Research Conference: Research and Innovation Economic and Social Propulsion, Phitsanulok: Naresuan University, pp. 1731 - 1740.
- Kongcharoen, P. and Kongcharoen, S. (1998). *Food Packaging* (1). Bangkok: Heng Heng Printing Company.
- Paklamgeak, M. (2015). *Food packaging* (1). Bangkok: Heng Heng Printing Company.
- Panusampon, S. and Leelasuwat, S. (2012). *Developing packaging of agricultural products for tourism in Nakhon Pathom* [Conference on the Future of Rural Thailand: Sustainable Foundations for Sustainable Development (2011: Khon Kaen)]. Khon Kaen: Khon Kaen University, pp. 336 - 341.

- Srihirun, J. (2017). Design of identity on the packages for the community enterprise: Case study of Thai herbal hair nourishment products of Ban Nakhum, Phitsanulok: Naresuan University. *Art and Architecture Journal Naresuan University*, 8(1), 155-168.
- Tongrungrud, S. (2014). *Packaging Design*. Bangkok: Boss Printing Company.
- Wiriyavit, N. (2016). Kan Phatthana Banchu Phan Lae Sue Prachasamphan Phalittaphan Khruengsam-ang Samunphrai Korani Sueksa: Wisahakit Chumchon Parichat Khet Min Buri Krungthepmahanakhon [Development of Packaging and Public Relations Tools of Herbal Cosmetic Products in Case Study of the Parichart Enterprise Community]. *Journal of the Association of Researchers*, 21(1), 143 - 153.